

Striving Together in Dialogue. A Muslim-Christian Call to Reflection and Action, World Council of Churches, 2001.

Zinker, Hans: Christentum und Islam. Düsseldorf, Pathmos Verlag 1992.

Küng Hans - Ess, Josef van: Křesťanství a islám, Praha, 1998.

Langlotz, Schamsuddin: Wurde Jesus am Kreuz gestorben? Manuskript eines Vortrages. www.naqschbandi.de

Lüling, Günter: Ein neues Paradigma für die Entstehung des Islam und seine Konsequenzen für ein neues Paradigma der Geschichte Israels. In: Sprache und Archaisches Denken; Neun Aufsätze zur Geistes- und Religionsgeschichte, Erlangen, Verlagsbuchhandlung Hannelore Lüling, 1985.

Lüling, Günter: Die einzigartige Perle des Suwaid b. Abi Khalil al-Yaskuri. 2. Teil. Ueber die eindeutige Christlichkeit dieses in vorislamischen Heidenzeit hochgerühmten Gedichtes. Erlangen, Lüling 1973.

Günter Lüling: A challenge to Islam for reformation: the rediscovery and reliable reconstruction of a comprehensive pre-Islamic Christian hymnal hidden in the Koran under earliest Islamic reinterpretations. New Delhi: Motilal Banarsidass Publishers 2003. (580 Seiten, lieferbar per Seepost). (Über den Ur-Koran, englische Ausgabe)

Lüling, Günter: Der christliche Kult an der vorislamischen Kaaba als Problem der Islamwissenschaft und christlichen Theologie. 2. Aufl. 1992. Erlangen, Lüling 1977.

Lüling, Günter: Über den Urkoran. Ansätze zur Rekonstruktion vorislamischer christlicher Strophenlieder im Koran. 3. Korr. Aufl. Erlangen, Lüling 1992.

Möhler, J.A.: Über das Verhältniss des Islam zum Evangelium. In: Dr. J.A. Möhlers gesammelte Schriften und Aufsätze. Hrsg. Von J.J.I. Döllinger. 1. Bd. Regensburg 1839.

Paret, Rudi: Der Koran. Mokkentar und Konkordanz. 2. Aufl. Stuttgart-Berlin-Köln-Mainz, Kohlhammer 1977.

Schirrmacher, Christine: Das Barnabasevangelium. – Wahres Evangelium oder Mittelealterliche Fälschung?

Schoeps, H.J.: Theologie und Geschichte des Judenchristentums, Tübingen, 1949.

Striving Together in Dialogue. A Muslim-Christian Call to Reflection and Action, World Council of Churches, 2001.

Zinker, Hans: Christentum und Islam. Düsseldorf, Pathmos Verlag 1992.

Szabó Beatrix:

Identitásformálás bibliai igazsággal egy igazság utáni korban

Timothy Keller homiletikai értelmezése

Abstract - The Formation of Identity by Biblical Truth in an Age Surpassing an Era of Justice

This study addresses the question of how identity can be formed with biblical truth in preaching. I take the cultural analysis of American preacher, Timothy Keller as a basis, which considers the narrative of identity as the most fundamental one in today's Western cultures. According to this narrative, we must discover our deepest desires and longings and do all we can to realize them, otherwise we fail. Money, power, success, good looks, and romantic love are now necessary factors of our identity. The false thinking inherent in this narrative can be adjusted by a biblical approach to identity. In this study, I present the most important theological themes and passages that can be used for this purpose in a sermon. Lastly, I illustrate this method of identity formation with examples taken from Keller's sermons.

Keywords: biblical truth, Timothy Keller, identity, formation

Egy olyan korban élünk, amit nehéz meghatározni. Sokféle jelzővel illetik: pl. posztmodern, késő modern, igazság utáni, pluralista. Korunk egyik jellemző kérdése, hogy mennyire meghatározható az igazság. Jézus Krisztus örömhírének hirdetőiként ezért azzal a dilemmával nézünk szembe, hogy hogyan prédikáljunk egy igazság utáni korban.

Timothy Keller, világhírű amerikai igehirdető, presbiterianus lelkész, teológus és apologeta *Preaching* (Prédikálás) című könyvében¹ foglalkozik ezzel a homiletikai kérdéssel. Keller a késő modern elme öt kulturális narratíváját különbözteti meg. Sokan úgy vélekednek, hogy ezek közül a narratívák közül a legalapvetőbb az identitás narra-

¹ KELLER, T.: *Preaching. Communicating Faith in an Age of Skepticism*, New York, Penguin Books, 2016.

tíva. Ez azt mondja, hogy az embereknek fel kell fedezniük a legmélyebb kívánságaikat és vágyaikat, és meg kell tenniük mindent azok elérése érdekében. Bár ennek a narratívának vannak keresztyén gyökerei, súlyos problémák is vannak vele.

Jelen tanulmányban szeretném bemutatni, mit ír Keller az identitás kulturális narratívájáról, milyen bibliai témák és igehelyek használhatók az igehirdetésben az identitás kérdésének keresztyén megközelítésére, és néhány példát is bemutatok Keller igehirdetéseiből.

A késő modernitás öt meghatározó narratívája

Keller a fent említett könyvében öt kulturális narratívát különböztet meg, amelyek a késő modernitásban élő emberek gondolkodását meghatározzák. Ezek a narratívák az emberi racionalitással, történelemmel, társadalommal, erkölccsel és identitással kapcsolatos hiedelmek, amelyek annyira áthatják a nyugati társadalmakat és annyira magától értetődőek, hogy szinte láthatatlanná válnak azok előtt is, akik ezek szerint gondolkodnak és élnek.

Ez az öt késő modern kulturális narratíva a keresztyénségből, és annak az ókori pogánysággal való kölcsönhatásából nőtt ki. Az ókori görög filozófusok nézeteire a keresztyén tanítók a Biblia alapján új válaszokat fogalmaztak meg az emberi természettel, az anyagi világgal, a történelemmel kapcsolatban. A keresztyénség megjelenése előtt gyakorlatilag minden kultúrának alapvetően egy személytelen elképzelése volt az univerzumból. A keresztyénség ezzel szemben úgy tekintett a világegyetemre, mint ami a Szentháromság isteni személyeinek szerető és teremtető cselekedete. Isten a vele való személyes kapcsolatra teremtette az embereket.²

A személytelen univerzum elképzeléséből nem következnek olyan gondolatok, mint az anyagi világ jósága, a történelem előrehaladása, az egyének méltósága, a választások jelentősége, az érzelmek értéke. Ezeket az alapvetően keresztyén erkölcsi ideálokat megörökölte és felerősítette a késő modernitás, és elvágta gyökereitől.³

² i.m., 127-128.

³ i.m., 129.

A *racionalitás narratívája* mögött az a gondolat áll a késő modernitásban, hogy a természetes világ az egyetlen valóság. Mindennek van egy fizikai oka és magyarázata, még a szeretetnek és erkölcsi érzéseknek is. Ez a nézet adja az alapját a mai kor fogyasztói és technikai kultúrájának. Eszerint az emberiség minden problémája technológiai megoldásokkal megszüntethető, még az éhínség, öregedés, szegénység, környezeti csapások is. Az objektív észszerűség az élet minden területén megoldásra vezet. Nincs szükség vallásra, spirituális forrásokra, Isten adta erényekre. Ez az utópisztikus narratíva még mindig nagyon erős a nyugati kultúrában.⁴

A *történelmi narratíva*. Az ókori emberek a történelmet ciklikusnak és végtelennek gondolták, míg a keresztyének hittek abban, hogy Isten irányítása alatt áll, aki előremozdítja azt egy nagy, visszafordíthatatlan vég felé. A késő modernitás is átvette a történelmi előrehaladás gondolatát, de teljesen leválasztotta azt az isteni irányítás gondolatától. A késő modern ember gondolkodásában a történelem automatikusan halad előre. Ennek következménye az a feltételezés, hogy bármi, ami elavulttá vált, csupán ennek a ténynek az alapján hitelét is veszti. A történelem minden korszaka definíció szerint jobb, mint az azt megelőző korszak. Az új mindig jobb.⁵

A *társadalmi narratíva*. Az ókorban az egyén kevésbé fontosnak számított, mint a törzs vagy a klán, és önmagában, mint emberi lény, nem érdemelt tiszteletet. A keresztyénség azonban úgy tekintett minden egyes emberre, mint aki Isten képmására teremtetett, és ezért sérthetetlen méltósággal rendelkezik. A nyugati szekularizmus azonban messze túlment ezen a gondolkozáson, és radikálisan individualistává vált. Ezen narratíva alapján egy társadalmi rend legfőbb célja az, hogy szabaddá tegyen minden egyént arra, hogy úgy élhessen, ahogy akar, akadályoztatás nélkül, mindaddig, amíg nem sérti valaki másnak a szabadságát. Így a választás lett a legszentebb érték, a megkülönböztetés pedig az egyetlen morális gonosz.⁶

⁴ i.m., 129-130.

⁵ i.m., 130.

⁶ i.m., 131.

Az erkölcsi vagy igazságosság narratíva. A késő modern szekularizmus sok tekintetben igen erkölcsös, például nagyon elhivatott a társadalmi igazságosság és emberi jogok iránt, sokkal jobban, mint bármely más civilizáció előtte. A morális ideáljainkat azonban a saját választásaink határozzák meg, nem Isten igéje.

Végezetül az *identitás narratíva* szerint az identitásunk már nem magunkon kívül keresendő, a családuink, törzsünk felé teljesített kötelességeinkben vagy a társadalmi szerepeinkben, hanem egyedül kívánságainkban és álmainkban. A nyugati szekuláris társadalmakban akkor vagyunk értékesek, ha kifejezzük és megvalósítjuk a vágyainkat, függetlenül attól, mit mond a társadalom.⁷

A felsorolt narratívák magától értetődő igazságként vannak jelen gondolkodásunkban, és olyan szlogenekben érhetők tetten, amelyek nem szorulnak indoklásra. Például, „a hit magánügy” vagy „bármit megtehetek, ameddig nem bántok vele senkit”. Keller szerint a keresztyén szeretet és alázat megköveteli, hogy sok tekintetben megerősítsük, amiket ezek a narratívák tartalmaznak, hiszen a keresztyénségben gyökereznek. De fel kell mutatni a veszélyeiket és hibás gondolatmenetüket is, hiszen az Istenbe vetett hit hiányában sokszor a jó dolgokat abszolutizálják és istenítik. Fel kell mutatnunk az evangélium előnyeit, ahol ezek a narratívák megbuknak.⁸

Az identitás narratíva

Keller szerint a késő modernitást jellemző narratívák közül a legalapvetőbb az identitás narratívája, vagyis az a gondolat, hogy fel kell fedoznünk legmélyebb vágyainkat, és mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy megvalósítsuk őket, függetlenül a társadalmi ellenálástól vagy korlátoktól. Keller erre a narratívára a „szuverén én” megnevezést használja.⁹

Lényeges véleménye szerint hangsúlyozni, hogy a keresztyénség mindig is fontosnak tartotta a szívet és az érzéseket. Ágoston a *Vallo-mások* című írásában a belső motivációit és vágyait vizsgálta meg. A

⁷ i.m., 132.

⁸ i.m., 132-133.

⁹ i.m., 133.

klasszikus ókori gondolkodóktól eltérően a keresztyének nem gondolták, hogy figyelmen kívül kell hagyni vagy el kell nyomni az érzelmeiket, hanem meg kell vizsgálni őket és újra Isten felé kell őket irányítani.¹⁰

A késő modern narratíva azonban továbbmegy ennél, nemcsak megérteni és irányítani akarja a szenvedélyeinket, hanem a trónra is ülteti őket. Ezt az expresszív individualizmust jól szemlélteti a *Jégvárás* (Frozen) című Disney játékfilm betétdala, a „Legyen hó” (Let it go). A dal egy olyan szereplő éneke a filmben, aki nem akar többé a „jó kislány” lenni, akinek a családja és a társadalom akarta őt látni. Ehelyett inkább *elengedi* ezeket (innen a dal angol címe), és kifejezi azt, amit már régóta magában tartott. Elza dala a kortárs kultúrát tükrözi, amikor azt mondja, hogy csak akkor lehetsz szabad, ha nincs semmilyen korlátozás, nincsenek szabályok.¹¹ Az identitás nem abból származik, hogy a saját vágyainkat szublimáljuk a családuink és népünk javára, mint a tradicionális társadalmakban, hanem csak akkor válunk saját magunkká, ha kifejezzük és megvalósítjuk vágyainkat és álmainkat.¹²

Több komoly probléma is van a „szuverén én” életfilozófiával Keller szerint. Először is, azt feltételezi, hogy tudjuk, mit akarunk, és hogy a vágyaink harmonikusak és összefüggnek egymással. A késő modern gondolkodás szerint fel kell fedoznunk a vágyainkat és meg kell valósítani azokat, a probléma csak az, hogy a vágyaink gyakran ellentmondanak egymásnak. Egy ígéretes karrier vágya például gyakran kerülhet összeütközésbe egy bizonyos párkapcsolat utáni vágygal. Ezen felül az érzelmeink is állandóan változnak. Ha az identitásunkat az érzelmeinkre alapozzuk, az igen instabil és összefüggéstelen lesz.¹³

A második és még komolyabb probléma a „szuverén én” életfilozófiával, hogy az identitásunk alapjául szolgáló önkifejezés valójában illúzió. Az önkifejezésünk iránti vágyunkat is befolyásolja, irányítja a társadalmi értékrendszer, a kulturális narratívák. Úgy is fogalmazha-

¹⁰ i.m., 134.

¹¹ A dal hivatalos magyar fordítása nem adja vissza mindenhol hűen az angol szöveget.

¹² KELLER: *Preaching* (2016), 134.

¹³ i.m., 135.

tunk, hogy a divat is diktálja, mely belső impulzusunkat akarjuk megvalósítani. Tehát az identitásunk soha nem csak belülről származik. Kapunk egy külső értelmezési keretet, és azon keresztül szűrjük meg az érzéseinket és vágyainkat. Ez az értelmezési keret, amely a kultúránkból, közösségeinkből származik, szabja meg valójában az identitásunkat. Ösztönösen tudjuk, hogy a belső világunk, mélységeink nem elégségesek ahhoz, hogy vezessenek bennünket. Szükségünk van egy külső, rajtunk kívül álló irányelvre, ami segít eligazodni a bennünk harcoló impulzusok között.¹⁴

Keller kiemeli továbbá, hogy sem identitást, sem méltóságot nem tudunk adni saját magunknak, nem származhatnak azok belőlünk. Szükségünk van elismerésre, jelentőségre, de ezt nem tudjuk magunknak megadni, hanem nagy mértékben másoktól kell származzon. Szükségünk van valakire, aki azt mondja nekünk, hogy nagyon értékesek vagyunk. Minél értékesebb személy mondja ezt nekünk, annál erőteljesebb hatása lesz az elismerésének az identitásunk formálódásában. Ha saját magunk próbáljuk meg hitelesíteni az értékességünket, akkor a téveszmék körforgásába kerülünk, ami végül narcisztikus személyiségzavarhoz vagy öngyűlölethez vezethet.¹⁵

A külső megerősítés és elismerés iránti szükségletünk, bár sokan tagadják manapság ezt a tényt, hatalmas nyomást helyez a késő modern emberre. Teljesen nulláról kell felépítenie az embernek az identitását, míg korábban nem volt ilyen magas a lév. A hagyományos társadalmakban, ha jó gyermeke voltál szüleidnek, ha jó házastárs, jó szülő voltál, akkor megfeleltél a társadalom elvárásainak. Az elismerést megkaptad, még ha behatárolt is volt az életed. A mai nyugati társadalmakban, ha nem valósítod meg az álmaidat, mint pl. a sok pénz, a jó kinézet, a hatalom, a siker, a romantikus szerelem, amelyek az identitást formáló tényezőkké váltak, akkor azt kudarcnak fogják tekinteni.¹⁶ Ez hatalmas nyomást jelent a mai ember számára!

Ezen a ponton a keresztyén üzenet nagyon felszabadító lehet. A bibliai felfogásban minden ember értékes és társadalmilag egymástól

¹⁴ i.m., 135–136.

¹⁵ i.m., 136–137.

¹⁶ i.m., 137.

függő, hiszen a három-egy Isten képmására teremtettünk. Ez azt jelenti, hogy az értékünk egyfelől emberlétünk velejárója, másfelől kifejezi, mennyire függünk Istentől. Identitásunkat nem tudjuk „elérni”, azt „kapjuk”. Nem a társadalmi szerepeink teljesítésével érzük el, nem a vallási vagy erkölcsi normák betartásával, vagy a társadalmi státusz és siker elérésével, hanem annak elismerésével, hogy Isten elfogadott Jézus Krisztusban.¹⁷

Bibliai témák az identitásformáláshoz

A prédikációkban több igehely és bibliai téma alapján is megközelíthetjük az identitás kérdését. A továbbiakban felsorolok párat Keller ajánlása nyomán.¹⁸

Az Istentől kapott identitásunk kérdésében a következő nagy teológiai témák a mérvadók: a megigazulás, az Isten családjába való befogadás és a Krisztussal való egység („öbenné” létünk). Mindhárom bizonyos értelemben kritikus az identitásra irányuló késő modern vágyakkal szemben, ugyanakkor ki is egészíti, be is teljesíti azokat. Sokkal nagyobb önbecsülésre tehetünk szert, ha elismerjük, hogy sokkal rosszabbak vagyunk, mint ahogy valaha képzeltük, mert rájövünk, sokkal inkább szeretve vagyunk, mint ahogy valaha reméltük.

Más igei témák is vannak, amelyek ehhez a narratívához kapcsolódnak: Isten az ő családnevét adja nekünk, róla neveztetünk (Ézsaiás 42,7; 2Kronikák 7,14; Máté 28,19). Nem az az identitás kérdése, hogy ki vagyok, hanem az, hogy kié vagyok. Mivel az identitás mindig egy kívülről jövő elismerésből származik, bármi vagy bárki legyen is a forrása, hozzá tartozunk. Akkor kapunk elismerést, ha teljesítünk, így saját értékességünk állandóan váltokozni fog. Teljesítményünk foglyai leszünk. Csak ha Isten nevez el bennünket és Őt szolgáljuk, akkor leszünk szabadok, mert a szeretetét és elfogadását Jézus teljesítménye alapján kapjuk, nem a miénken. Az identitásunk meghatározója az lesz, hogy Isten gyermekei vagyunk, ami meg nem változhat, ezért ebben megnyugodhatunk.

¹⁷ i.m., 137–138.

¹⁸ i.m., 138–139.

Az egyedi identitás kérdésével is foglalkozik a Szentírás. Azt tanítja, hogy saját nevet ad nekünk Isten (Ézs 62,2; Jel 2,17), amely fokozatosan kibontakozik életünk során, ahogy felismerjük és elvégezzük azokat a jó cselekedeteket, amelyeket előre elkészített a számunkra (Ef 2,10).

Továbbá, a „rég élet szerint való ömber levetése” és az „új ember felöltése” (Ef 4,22–24) szintén olyan témák, amelyek rezonálnak a mai nyugati ember lelkével. A megszentelődés folyamata, vagyis a Krisztus hasonlatosságára való formálódás az a folyamat, amelyben egyre inkább emberré válhatunk, azzá a személyé, akit Isten teremtett és megálmodott.

Az identitással kapcsolatos narratíva azt mondja, hogy egyszerűen fejezzük ki legmélyebb vágyainkat. A valóságban azonban vannak olyan dolgok mélyen a szívünkben, amelyek megghiúsítják, hogy azokká az igazi önmagunkká váljunk, akiknek lennünk kell.

Keller felsorolásához hozzá lehet venni még sok igehelyet és témát, én még egyet említek meg: Krisztus követésében találjuk meg igazán magunkat, az élethivatásunkat, ha „elveszítjük” életünket Őerte (Mt 10,39).

Példák igehirdetésekből

A következőkben szeretnék bemutatni néhány példát Keller igehirdetéseiből a fenti igehelyek, teológiai témák alkalmazására.

Először egy példa a megigazulás témájának használatára. Az igehirdetés alapigéje az Efesus 4,22–24 volt.

Minden alkalommal, amikor hazahoztad édesapádnak a bizonyítványodat az iskolából, csupa ötössel volt tele, és volt egy négyes. Mit tett az édesapád? Elővette és azt mondta: „Mi ez?” Minden alkalommal, igaz? Semmi az ötösökről, csak a négyesről.

Mi az, amit megértesz ebből, ami megragadja a képzeleted lelkét? „Jobban teszed, ha jól tanulsz! Jobb lesz, ha nem vallasz kudarcot! Tökéletesnek kell lenned! Semmi baklövés!” Mi történik, ahogy egyre idősebbé válsz? Hogyan tudsz megújulni lelkedben és elmédben? Nos, azt kell mondanod: „Uram, igen,

van, hogy kudarcot vallok, csakúgy, mint mindenki más, még azok az emberek is, akik sikeresnek tűnnek. De tudom, hogy ki vagyok Krisztusban. Tudom, hogy Jézus az én Megváltóm, Jézus az én Pártfogóm. Jézus Krisztus most is az Atya előtt áll, és ő az én Főpapom.”

Ismerjük Izráel fiainak az összes nevét, Isten gyermekeinek a nevei az efódján, a mellvértjén találhatók. Drágakövekbe vannak vésve a szíve fölé. Amikor Isten Jézus Krisztusra néz – ezt mondja nekem az evangélium –, engem lát, és amikor rám néz, Jézust látja. Jézuson keresztül figyel rám. Amikor elfogadtam őt Megváltómnak, minden igazságát Isten nekem tulajdonította. Nézz Jézus Krisztusra! Nézz az ő tökéletes emberiségére! Nézz az ő tiszta erkölcsi szépségére! Soha egy rosszkor mondott szó. Totális együttérzés. Nagy bátorság. Teljes alázat. Rendíthetetlen szeretet. Micsoda bizonyítvány!

Ez a te bizonyítványod. Isten úgy tekint rád, mintha te tetted volna mindazt, amit Jézus tett, és te szenvedtél volna el mindent, amit Jézus szenvedett el. [...] Így kell beszélni önmagadhoz. A lélekben és elmében való megújulás azt jelenti, hogy addig kell prédikálnod magadnak, amíg meg nem ragadja valami a képzeletedet. Tanulmányozod a Bibliát, keresztyén könyveket olvasol és közben radioaktív igazságokat keresel.¹⁹

Egy másik, személyes példa ugyanerre a témára.

Amikor ugyanazon a helyen prédikálsz minden héten, egy idő után bizonyos értelemben egész nyugodt kezdesz lenni. Azt mondod: „Nos, én ismerem ezeket az embereket, ők pedig ismernek engem, és tudom, mit csinálok.” Amikor viszont sokat utazgatsz, és mindig más és más csoportok előtt kell beszélned, akkor bizony előjön a lámpaláz.

Egy napon egy nagyszerű anglikán lelkész, John Newton leveleit olvastam, aki pár száz évvel ezelőtt élt. Egy ponton azt

¹⁹ KELLER, T.: *How to change—Part 3, Lord of All c.* igehirdetéséből, amely elhangzott 1990. december 2-án, textus: Ef 4,22–24 – digitális kiadvány.

mondja John Newton: „Úgy találom, hogy egyedül Krisztuson tartani a szemem, mint aki az én békességem és életem, az elhívásomnak egyértelműen a legnehezebb része.” Azon a napon, amikor ezt olvastam, azt éreztem, hogy ez a gondolat egyenesen a képzeletembe ment, az elmémbe. Elkezdtem valamit csinálni, amiről lehet, hogy már beszéltem nektek korábban. Amikor kiállok egy hallgatóság elé, csendesen, nem hangosan, alig hallhatóan, rájuk tekintve azt mondom: „Nem ti vagytok a békességem. Nem az, amit rólam gondoltok, ahogy reagáltok, hogy jól fogadtok-e engem vagy sem – nem ti vagytok a békességem. Krisztus az én békességem.” Ez felszabadított.²⁰

Egy újabb példa ugyanebből a prédikációból, amely már érinti a megigazuláson kívül a megszentelődés folyamatát is.

Van közöttetek olyan, aki félénk? Éppen most félsz megtenni valamit, mert félsz az emberek reakciójától? Hogyan veted le a félelmet és öltöződ fel a bátorságot? Úgy, hogy beszélsz magadhoz. Soha nem fogom elfelejteni azt a napot, amikor egy igehirdetőtől azt hallottam: „Kit érdekel a jobbágyság jövahagyása, amikor a Király megbecsülését élvezed?” Soha nem felejtettem el. Azt mondtam: „Jó éjt! Ez az! Mitől is félek? Kinek van szüksége a jobbágyság jövahagyására, amikor a Király megbecsülését élvezem?” Mi történt azon a ponton? Az elmém megújult.²¹

A következő idézet a megszentelődés témájának használatára példa, egy másik prédikációból, aminek az alapigéje az 1Péter 1,13–16.

[...] a Biblia azt mondja, hogy csak akkor tudsz növekedni a szentségben, ha hajlandó vagy átengedni Istennek az uralmat a gondolkodásod felett. Az Efesus 4,22–24 szerint meg kell újulnod az elméd megújulása által. Ez az az igehely, ami azt mondja: „...vessétek le az óembert ... öltöztetek fel az újat...” és újuljatok

²⁰ KELLER, T.: *How to change—Part 3, Lord of All c.* igehirdetéséből, amely elhangzott 1990. december 2-án, textus: Ef 4,22–24. – digitális kiadvány (Logos).

²¹ KELLER, T.: *How to change—Part 3, Lord of All c.* igehirdetéséből, amely elhangzott 1990. december 2-án, textus: Ef 4,22–24. – digitális kiadvány (Logos).

meg elmétekben. Kérlek, figyelj most nagyon erre! Ezt nem választhatod ketté! Jézus Krisztus az egész lényedre igényt tart. Ez azt jelenti, hogy sokan úgy jövünk a keresztyénséghez, hogy valami érzelmeset és személyeset akarunk.

Már vannak elképzeléseink dolgokról. Vannak elképzeléseink a kultúráról, ideológiákról, és arról, hogyan kellene lennie a dolgoknak. Kétségbeesetten félünk attól, hogy ha a keresztyénséget elfogadjuk, az megváltoztatja a gondolkodásunkat, és ezt nagyon nem szeretnénk. Szeretnénk a boldogságot, az örömet, de nem akarjuk, hogy bárki is megváltoztassa a gondolkodásunkat. Miféle vallásra gondolsz? Nem a keresztyénségre! A keresztyénség nem csak szigorúan az érzelmek vallása. Fel kell övezned elméd derekát. Intellektuálisan is engedelmeskedned kell. Jézus Krisztus hatalommal rendelkezik felettled intellectuálisan is, nem csak személyesen és nem csupán lelkileg valamilyen módon.

Hadd fogalmazzak így: az elméd megújulása, a szent elme azt jelenti, hogy egy bibliai keretrendszerben kell olvasni ideológiai, kulturális könyveket, véleményeket, nem pedig a Bibliát egy kulturális és ideológiai keretrendszerben. Hadd adjak néhány példát erre. [...] Az egyik dolog, amit érdekesnek találtam a munkámmal kapcsolatban, amikor a Westminster Szemináriumon tanítottam, az volt, hogy ez egy többnemzetiségű közösség volt. A hallgatók 15–20%-a koreai volt. [...]

Megtudtuk, hogy amikor egy koreai olvassa ezeket a szavakat a Bibliában: „...engedelmeskedjetelek szüleiteknek...”, és amikor egy amerikai olvassa ezeket a szavakat: „...engedelmeskedjetelek szüleiteknek...”, két teljesen különböző módon lehet érteni őket. Miért? Mert bár én keresztyén vagyok, de amerikai, és a nyugati, szekuláris individualizmus hatja át gondolataimat.

Azt olvasom: „...engedelmeskedjetelek szüleiteknek...” és arra gondolok, hogy tudom, mit jelent ez, de azonnal a saját keretrendszeremen át olvasom. Aztán itt van egy koreai, és bár az én koreai barátom is lehet, hogy keresztyén, csakúgy mint én, és engem áthat a nyugati individualizmus, őt ellenben, bár keresz-

tyén, Korea kollektivistá konfuciánus kultúrája hatja át. Az egyik dolog, amit lassan megértettünk (ez az egyik nagy előnye a multikulturális bibliatanulmányozásnak), hogy tanulmányozod az igehelyet, és teljesen eltérő eredményre juttok [...].

Ha figyelmesen elolvasod, mit mond a Biblia, egy idő múlva rájössz, hogy az nem igazán keleti, sem nem nyugati könyv. A szülői hatalom bibliai értelmezése valójában nem annyira tekintélyelvű, mint a koreai, és nem is annyira erősen, mint az amerikai.²²

Összegzés

Timothy Keller világosan mutat rá a késő modern elme meghatározó kulturális narratíváira. Ha hűen szeretnénk prédikálni a mai kor emberének, akkor jó tisztában lenni ezekkel a magától értetődő, ezért sokszor rejtett hiedelemrendszerekkel, amelyek meghatározzák a gondolkodásunkat. Ezek közül is talán legfontosabb az identitás narratívája, vagyis az a gondolat, hogy fel kell fedoznunk legmélyebb vágyainkat, és mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy megvalósítsuk őket, függetlenül a társadalmi ellenállástól vagy korlátoktól. Bár ennek a gondolatmenetnek vannak elfogadható, a keresztyénségben gyökerező részei, mégis több probléma is van vele. A vágyaink ellentmondhatnak egymásnak, változhatnak is, és befolyásolja őket a kultúra, amiben élünk. A mai korban nagy nyomás nehezedik az emberekre az identitásuk elérésében. Ennek ellensúlyozására, az igehirdetésben több bibliai téma, igehely alapján is megközelíthetjük ezt a kérdést.

A Keller által bemutatott identitást meghatározó tényezők a mai magyar kultúrában is megtalálhatók, annak hatásai érződnek népünk körében is, ha kisebb mértékben is, mint az amerikai kultúrában. Ezért Keller megfigyelései a mi helyzetünkre is vonatkoznak és alkalmazhatók, tanulhatunk megközelítéséből és igehirdetéseiből.

²² KELLER, T.: *The Battle for the Mind, Splendor in the Furnace, 1 Peter; Part 1 c.* igehirdetéséből, amely elhangzott 1993. október 24-én, textus: 1Pét 1,13–16. – digitális kiadvány (Logos).

Siba Balázs:

Kertből kertbe – természeti környezetünk keresztyén szemléletének lehetősége

Abstract -From garden to garden - a possible Christian approach to our natural environment.

This study reflects on our gardens as cultural environment from a protestant theological perspective. In the Biblical narrative gardens are present from the very beginning to the end. When we think of our life story or the huge story of Christianity, we can conclude that there is a very difficult question behind each story. The question of the common story is: "Where is God in this world?" and the question to ourselves is: "What will become of me?" God's presence has an immediate effect on what our life would become, and during our journey (in the world) God's ways of being present in the world is of utmost importance, also in our natural and cultural environment. D. Ritschl distinguishes between two kinds of stories: there are closed stories, connected completely to the past, and there are on-going stories that cannot be fully completed because the story is still in progress. Creation is such an on-going story in the aspects of creatio originalis, creatio continua and creatio nova. We have to see ourselves and part of this God praising chorus of nature in order to find and play our part of this story well.

Keywords: spirituality, protestant theology, garden, environment, nature

Előszó

valaki jár a fák hegyén
mondják úr minden porszemen
mondják hogy maga a remény
mondják maga a félelem¹

Megközelítésem szerint, hogy a keresztyén hit eredendően teret ad arra, hogy a keresztyén képzeleten (imaginarium) keresztül láthassuk

¹ Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén – Kányádi Sándor egyberostált versei, 2. javított kiadás, Budapest, Magyar Könyvklub, 1999, 442. p.